VÖG VOLAPÜKA.

,Daniil Morozov': redakan ä vicifal, ,shido2308@yahoo.com', ,Ekaterinburg', ,Rossija' / Rusän.

Jäfidot soga bevünetik Volapüka.

YELOD 35id. NÜM: 11. 2025 NOVUL. PADS: 85 jü 92.

O Volapükaflens valöpo!

Enu eküpob ed ebetikob kurati vemik Volapüka, bi eremob gumajukis, kels no leadons luimikön futis ün reinadel (cedob, das juks fluküpik alik mutons binön somiks, ab jukels e jukifabrikans nutimiks no baicedons ko ob). In selidöps Rusänik panemons me subsat ko leigätod kuratik: plöjuk. Nog memob gumaplöjukis voik, kels päjukons plödo love juks u buts ad jelön sömälis onas ta vat valöpio nüflumöl. Ye no kanoy gebön so canis nutimik ko nem Rusänapükik ot, bi jonidons ad palenükön nemediko love lustog. Sinif subsata evotikon, ab yeg yufü on pamalon sümon ma mater, fom e disein (ad jelön ta vat) ko can evönädiköl, kludo vöd it no evotikon. Ye bäldan anik kanon misuemön gebädi metaforik somik subsata sevädik e zunikön sekü dinäd at. Nüpenäds Volapükik zuik in selidöps ba kanons-la yufön bäldanis somik, sevabo nüpenäds in pük vemo kuratik e fulik me nems ut dinas tumyelas epasetiköl, sinifs kelas no votikons so suvo, äsä dinastad su krigafeled. Pük tikavik at pogebonös laidio! Vipöl oles ed olsikanes gudikünosi valik redakan:

Gebäd bisarik plöjuka in fot.

PRIMAPLEDÜL.

Fa ‚Frank Roger', tiäd rigik: ‚De openingszet',
ini Volapük petradutöl fa ‚Hermann Philipps'.

André äseidom oki len penamatab, tikölo das nu äbinos tim ad penön bosi. Poszedel latik u soar gölik äbinon delatim gudikün ad penetön tikodis, kels öbinons stab pro poedots nulik. Sekü kod seimik neföro ägetom tikamagotis gebovik gödo u lato ün soar.

Ägleipom peni ed älogom lü papürabled vagik su penamatatab oka, stebedölo spireti. Ven somikos no äkömon – kelos semikna äjenon –, suvo äsefädom oki in ‚penam itjäfidik': metod, pö kel penoy dese seved klänöfik oya. Poedans di ‚surrealismus' igebädons benoseko metodi at.

Äfärmükom logis, ed äpreparom oki, dat öfägom ad getön tikodis jafik. Adelo ye nos äkömon. Äsuemom, das ämutom leadön dunön peni ito vobi. Ägleipom oni fimiko, ed äsmililom, ven äsenälom, das dranäl ad penön äglepädon omi. Pen ämufon; ämaifükom logis ad logön utosi, keli ipenom.

Kömobs. E no kanobs postöpädön.

Äfronükom flomi. Kisi atos äsinifon-li? No äbinos tikod, se kel ökanon davedön poedot. E kins no äkanons-li pöstöpädön? Somikosi neföro büo äbelifom. Ba äsötom nogna steifülön osi.

Ägleipob peni, ed äpenom vödis nog anikis:

Nepubolöd! No plu labol mögodi seimik.

Atos äbinon bisarik. Äjinos, das ek äspikon lü om, efe ön mod vemo mekädik. Somikos no äjenon kösömiko pö penam itjäfidik. Ämutos binön bos löliko votik. Äsenom spami in nam okik, ed äleadom peni donikön dönu sui papür.

Duinol komipi nensekik!

Komipi-li? No äsevedom komipi. Kimi äbekomipom-li üfo? Dremäl ämufon love bäk omik, ven äbüosenom utosi, kelos äjenon. Dugäd kosäda pimaifükon ko om medü pen, e nu pätädom. Äsenälom, das atos no äbinon cog. Ämutom datuvülön utanis, ko kels ikosikom, büä öbinos tu latik. Suet äpärlaton su flom oma, e päglepädölo fa dredäl ästeifülom ad lemufükön peni se doats oka, ye nensekiko.

Pen ämüton nami oma ge sui bled papüra, ed äpenon:

Lovesumobs dugi: ob e fedans oba. Oküpol osi. Finos demü ol.

Äreidom telna vödis at, älüdölo demü natem. „Ini kis ereafob-li?" ätikom. „Pen at dredälükon obi, pen at e fedans ona. Kins üfo binons-la fedans at?"

Äblegikom pödio, ästeifom ad bemastikön natemi oka, ästeifülom nogna ad leadön falön peni, ab nen sek. Älogom sui papür, ab töbo äkanom reidön vödis in lulit vemiköl. Änükurbom lampadi penamataba, ab pla lit kösömik, lampad äprodon svieti tulitik, kel äbleinükon omi. Ön ledredäl älöikom, ägejoikom stuli, ed ävilom mogolön vifiko, ab fut äbrulikon ini dugoda⸗kab lampada, ed ädofalom lunatenoto sui glun.

Nutülölo ta sviet tulitik e ko logod fa dol pimitiröl – bi pö fal pivio⸗dom –, ästeifülom ad löädön, ab no äplöpom ad livükön dönu futi oka.

Äblasfämom, ven älogom, vio kab lampada ävoulon zü lög omik ed oki äfimükon, sodas äfanäbom.

Äbüosenom, das jenöfiko äduinom komipi nensekik. „Ekö! pen e fedans ona: lampad e valiks dins mögik votik. Lovesumons dugi. Finos demü obs. Atos ba binon pas primapledül disina veitöfikum.”

Äluvokädom dolo, ven kab nog plu tenidükon oki zü lög oma. ■

LIFANUNODS TIDANAS VOLAPÜKA.

Hiel J. M. Bakalař-Srbecký.

Hiprofäsoran Vpa i kapulan e kategan in ‚Lundenburg’, Moravän (nu ‚Břeclav’ in Tsyegän).

Pämotom ün yel: 1857, tü yulul 16, tö ‚Srbez’ nilü ‚Kojetein-Nezamislitz’ in Moravän, kö fat omik äbinom vilagacödal e komotacif dü tim lunik. Ästudom jäfüdanolis in güm⸗nad di ‚Kremsier’ (‚Kroměříž’) e di ‚Pre-rau’ (‚Přerov’), Godavi in ‚Brünn’ (‚Brno’), kö ägetom kultasaludükami ün yel: 1884 medü bijop: ‚***Bauer***’.

Binom nu kapulan e kategan in ‚Lun-denburg’, hiprofäsoran Vpa, hispodal Vpakluba di ‚München’ e hiliman Vpakluba valemik Lösteränik in ‚Wien’. Egetom diplo⸗mi balid in Moravän as Volapüki⸗hitidan tü yel: 1887, mäzula d. 23^id^, nüm: 408.

Epöpätom Volapüki in Bömän e Moravän, efe mödadilo me pük tsyegik dub yegeds in delagaseds e dub spikäds notidik dö Vp. Elautom i gramatabuki e vödabuki Volapüka pro tsyegans.

Id om emutom sufön ditretis ömik, ab eperom neföro sufädi, too vobom ai ziliko tefü pak Volapüka in lomän okik.

1889.

Hiel Hermann Müller.

Dokan, hiräktoran plödü dün, hiprofäsoran Vpa.

Pemotob tü 1818 febul 27 tö ‚Calw' in Vürtän. Ästudob pükavi e Godavi (gospulik), ävedob dokan filosopa, hiprezäpan e pädan in ‚Leutkirch' e ‚Biberach', poso hiprofäsoran e hiräktoran donagümnada (sevabo ela ‚Progymnasium') in ‚Calw'; äyelo, posä iguverob julis dü yels foldeg, ägetob bäldapänsioni.

Volapük pelüjonob obe dub spikäd hiprofäsorana: ‚Büchler', keli espikädom in lasam pükavanas in ‚Heilbronn', keli ereidob in notedian pükavik ün fluküp yela: 1881. Calajäfs lemödik äneletons lunüpo obi ad penön datuvane: ‚Schleyer' e begön gramatabuki omik, ed atan it no äkanom primo sedön gramatabuki obe, bi samäds dabükota balid pidaselons. Ab egetölo fino gramatabuki, evedob sunädo hizüpan lanälik Volapüka.

Egetob diplomi as hitidan Volapüka tü 1883 yanul 3, as hitidal (ettimo: „löpatidel") tü 1886 novul 11 ed as hiprofäsoran („plofed") tü 1887 mayul 28.

Ebesteifob paki Volapüka me spikäds notidik anik ed is ed in tops votik, me tidodems, e me gasedayegeds e penots.

1888.

DOG ELAS ‚BASKERVILLES'.

Fa hiel ‚Arthur Conan Doyle'. Petradutöl fa hiel ‚Oleg Temerov'.

KAPIT 9^{ID} (DIL VELID).

„Kisi dunol-li is? o ‚Barrymore'!"

„Nosi, o siör!" Muif omik äbinon so vemik, das töbo äka⸗nom spikön, e jads äjutedons löpio e donio dub dremil kandela omik. „Atos päkodon dub fenät, o siör! Zügolob neito ad süadikön, das pefärmükons."

„Pö tead telid-li?"

„Si! o siör! fenäts valik."

„Ekö! o ‚Barrymore'," siör: ‚Henry' < äsagom seväriko, „fümälobs ad dagetön verati de ol, kludo ofakipos oli de töb ad konön oni suniküno. Ja! sunädö! Lugi nonik! Kisi ädu⸗nol-li lä fenät et?"

Hipösod älülogom obis däsperiko ed äkobo⸗tördom na⸗mis okik, äsvo utan, kel stadon ön lemuam vemikün bru⸗läla e lieda.

„Äblinädob dämi nonik, o siör! Äkipob kandeli lä fenät."

„Ab kikodo äkipol-li kandeli lä fenät?"

„No dasäkorös obi! o siör: ‚Henry'! no dasäkorös obi! Yu⸗lob ore, o siör! das at no binon klän obik, e klu no sötob konön oni. Üf tefonöv neki plä ob, no osteifoböv ad klänä⸗dön oni ore."

Tiket süpik äsüikon pö ob, ed ädesumob kandeli se nam dremöl domala.

„Bo äkipom oni as malet," äsagob. „Vestigobsös, va geäd seimik osüikon." Äkipob oni, leigoäsä ikipom, ed äplödio⸗logetob lü dag neita. Nefümiko äkanob distidön fotüli blä⸗gik e veiti klilikum maräda, bi mun äbinon pödü lefogs. Ab täno ävögob me yöbavokäd, kodä stral rovik lita yelovik süpiko idugimon spadi dagik, ed älunidon laidiko pö zänod folliena blägik fa fenät pimiedüköla.

„Ekö! Pö top et!" ävokädob.

„Nö! nö! o siör! nos binon us, go lenos!" domal ävü⸗spikom; „Lesiob ore, o siör! das…"

„Mufükolös liti olik love vitür, o ‚Watson'!" baonül ävo⸗kädom. „Logolös! votik i mufon! E nu ol, o jäpan! noodol-li, das at binon malet? Sunädö! konolöd! Kin binon-li keko⸗dädan olik et us, e plot kinik jenon-li?"

Logod pösoda ävedon kleiliko letodik. „Atos binon säkäd obik, ab no orik. No okonob."

„Täno sädünikolöd ebo anu!"

„Gudö! o siör! If mutob dunön osi, täno sötob dunön."

„Ed ulüvol ön lunof. Maleditilö! ba ojemolös demü ok it. Famül olik älifädon pö obik lunüpikumo, kas mö tumyel bal, dis nuf at, ed ekö! etuvob oli pö dag jäföli me plot ta ob."

„Nö! nö! o siör!… nö! no ta or!" At äbinon vög vomik, e läd: ‚Barrymore': paelikum e pijeiköl vemikumo, ka hima⸗tan okik < ästanof pö yan. Maged pinädik ofik lenlabü särvigastofäd e juüp äbinonöv-la drolik, üf vemöf fäkäda no äkomädonöv pö logod ofik.

„Mutobs motävön, o ‚Eliza'! Atos binon fin. Kanol päkön yegis obsik," domal äsagom.

„Ag! o ‚John'! o ‚John'! ob ekodob-li ole ati? At binon ko⸗däd obik, o siör: ‚Henry'! lölöfiko obik. Edunom nosi pläa⸗mo demü ob e bi äbegob ome."

„Täno konolöd! Kisi atos sinifon-li?"

„Blod mifätik obik fefaemom pö maräd. No sötobs lea⸗dön päridikön omi ebo lä leyans obsik. Lit binon malet pro om, das fid pepreparon pro om, e lit et omik usao jonon topi, lü kel blinoyös oni."

„Täno blod olik binom… "

„Fanäb efugöl, o siör!… efe kriman: ‚Selden'."

„Atos veraton, o siör!" ‚Barrymore' äsagom. „Älesagob, das at äbinon klän no obik e das no äkanob konön oni ore. Ab nu elelilor oni e suemorös, das if plot seimik ädabinon-la, tän no ta or."

Klu so päplänädons spats klänik neitik e lit lä fenät. Siör: ‚Henry' < ed ob bofiks älogetobs lü vom stuniko. Ämö⸗gos-li, das pösod at leigöfaladälik cädik äbinof röletan tefü balan krimanas lufamikün pö län?

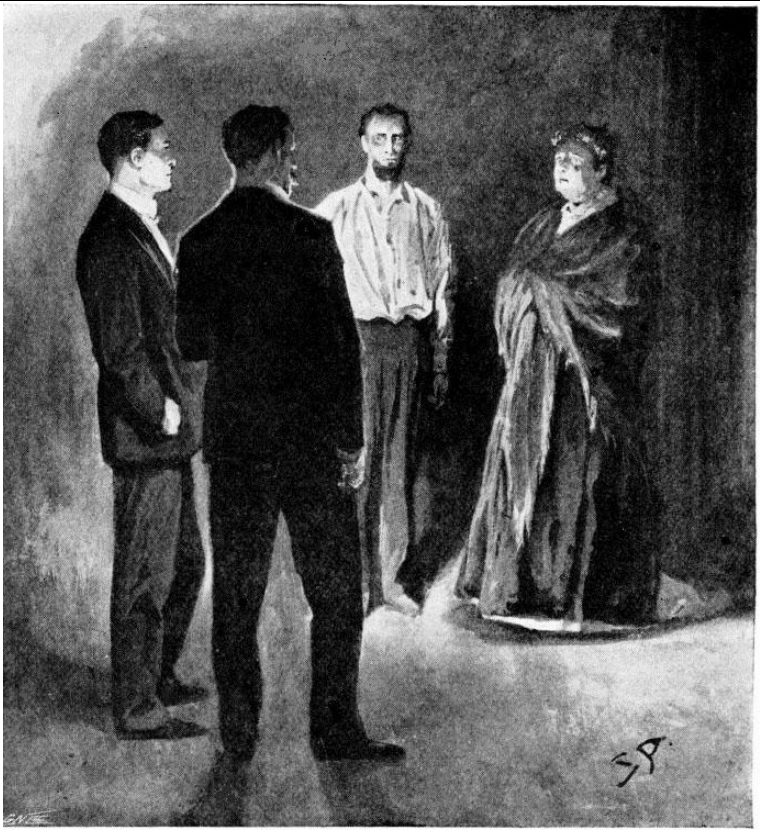

„FANÄB EFUGÖL, O SIÖR!...”

COGEDS TUMYELA TELDEGID.

Säkoy radionabroadöpe sovyätarepüblikik: „Kisi äkanoy-li remön tä ruab pesäsirkülüköl?”

„Nosi!” broadöp gespikon.

„E kisi kanoy-li remön tä ut nulik?” — „Degoti tefü atos.”

* * *

Säkoy radionabroadöpe sovyätarepüblikik: „Kiöpo flapadanüd mäpetik edavedon-li?”

„Büocedobs, das in famül vobana komunik, hikel labom cilis deg e neitaskali bal”, broadöp gespikon.

IGO BEVÜ DEVODANS NO DEFONS SINANS.

Konot hiela Louis Beaucaire. Petradutöl sperantao fa hiel Antoni Martí.

Jinenpalan yunik padugälof fa ziom okik, efe pädan vilaga belik smalik. To züäd devodik, kö lödof, lütiron ofi lelöf lü hiyunans ömik züamöpa, e pos kolköms klänedik anik grodikof.

Konfidof kudi okik sanane vilaga. Men vemo plakugik ä gudälik at pidom ofi e promom ad yufön in mod alik.

Pädan no binom go vemo yunik, e kodü logs fibik okik no küpom klöpikami bälida jinefa oka. Büikumo mö dels anik bü kujör sanan visitom kultani:

„O söl: pädan!, no logotol vemo sauniko. Dalob-li xamön oli?”

„Baicedö!”

Sanan xamom ziliko koapi tugöfik de kapasömit jüi teans. Pö bälid bigik flom omik fronikon sus sananalilöm.

„O söl: pädan!, atos binon töbo kredabik, ab grodol.”

„Kisi ludatikol-li?, o söl: dokan!”

„Si! atos binon dinäd mu plödakösömik. Kujörav mänioton jenetis somik te velis u jölis groda manik. Ab no dredolös! Pos narkotam oküjorob oli fasiliko, ed okanol dugälön cili in topäd fagik.”

Pädan neplakugik leadom süädükön oki. Pos dels kil jinef motof putüli jönik lomü sanan, kel sunädo vifagolom lü pädan. Gebädom pro kultan grodik klorofumi, e poso lüblinom nulomotäbi.

Ven pädan sevälöfikom e logom cili, vokädom:

„Atos binon prodot sinoda obik. Ab no esinob soaliko. Länädapoldanacif binom fat cila at.” ■

VÖD NEKÖSÖMIK: sananalilöm, lilöm sananik = ‚a stethoscope’, ‚Stethoskop’.

GESAG TIKÄLIK (COGED).

Hi-Volapükan Linglänik pos nafäd äreafom ini nisul no pebelödöl. Äbumom ludomis kil. Pos pasetikam tima semik äküpoy ed äsavoy omi. Melans lunüpo ärätoms, kikodo ineodom ludomis kil. Ad säks tefik ägesagom:

„Ludom balid binon lödöp obik, telid binon Volapükakluböp, keli visitob, e kilid binon sperantakluböp, keli nedemob.” ■